

Abb. 1: Relief aus dem Palast des Sennacherib in Niniveh (Detail). Die Pfählung erfolgte offenbar durch den Solarplexus
(© Trustees of the British Museum).

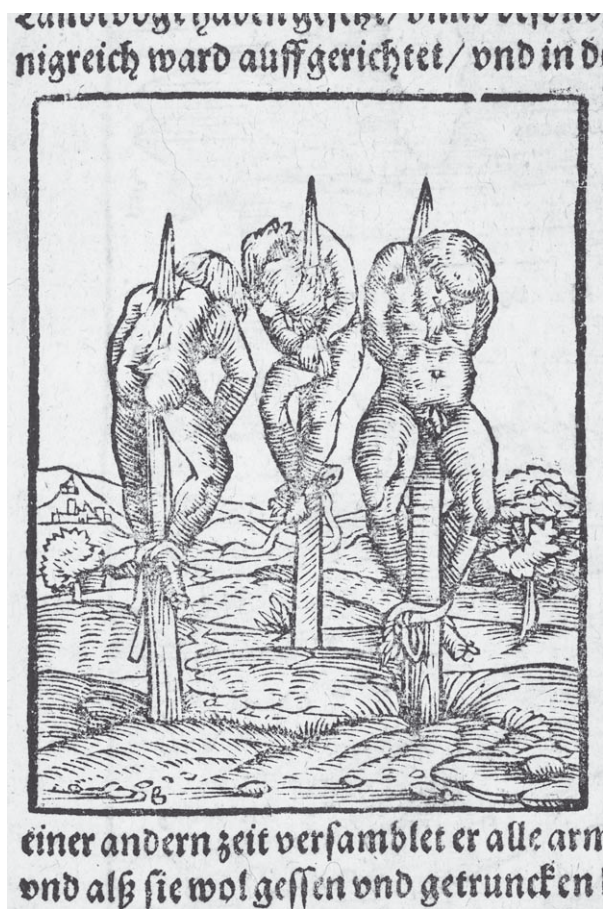

Abb. 2: Darstellung von durch Vlad III. Dracula gepfählten Türken in der Cosmographie des Sebastian Münster (erweiterte Ausgabe von 1598, © Kunsthistorisches Museum Wien).

Abb. 3: Prometheus wird von Herakles befreit. Fesseln fehlen, der Titan scheint gepfählt.
(© Museo Archeologico Nazionale Firenze)

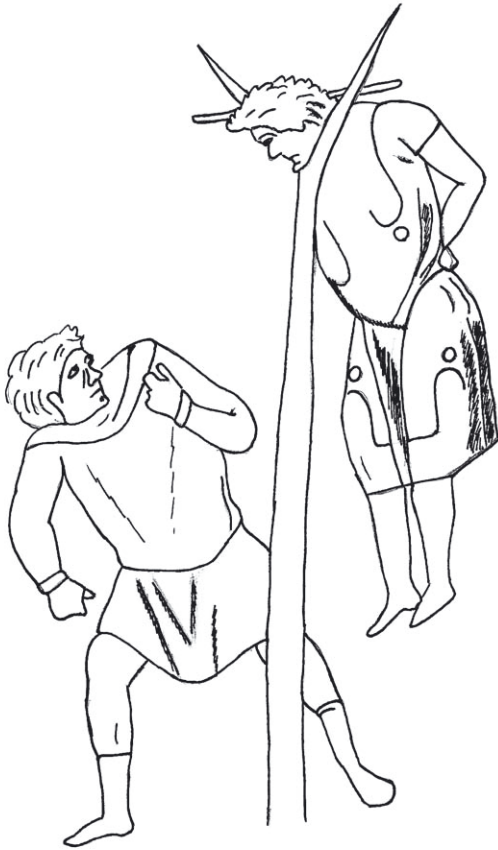

Abb. 4: Die Hinrichtung des Königs von Gai an der *furca*.
Das Seil des Henkers zum Hochziehen oder endgültigen
Töten des Verurteilten fehlt hier.
Skizze nach Cod. Vat. Pal. gr. 431, f. 11^r

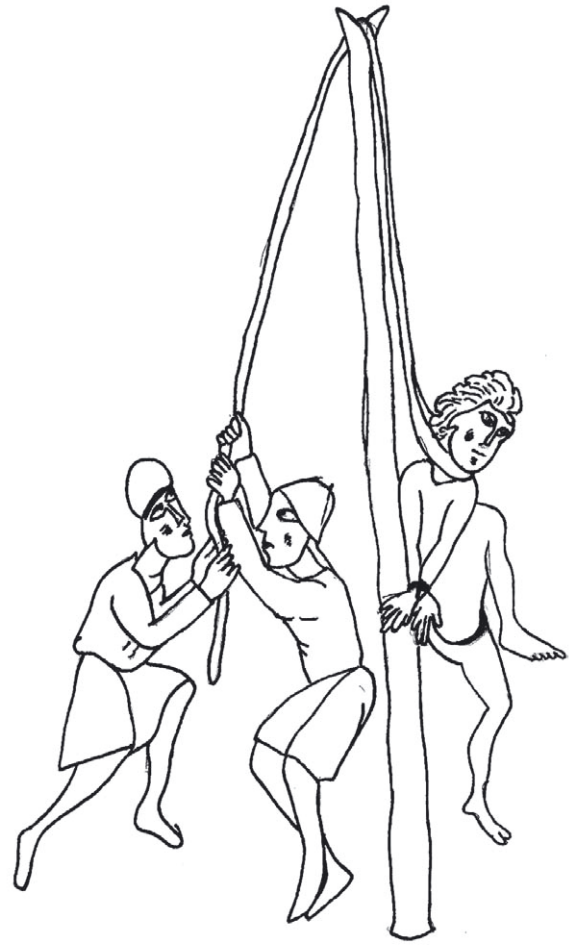

Abb. 5: Die Hinrichtung des Magyaren
Boulousoudes.
Skizze nach Cod. Matrit. Vitr. 26-2, f. 135^r

παρακαλώ ἡ ἐγὼ τὴν ὑμετέραν χάριν, μὴ πάντα τὰ
 ῥήματα μὴ θάψῃ. ἀλλὰ ἡ ἐξ αὐτῶν ζητήν. ἢ τὸν θῦ-
 ρου κλητὰ ποικιλύπτῃν. ἢ ἡμῶν δὲ ἔρηται τις ὑπερ-
 τούτων λόγος. ὅτι πρὸ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ τῆς προ-
 σιγορίας πρὸς ὑμᾶς διαλεχόμεθα. ἢ τίνος ἐκείνου σα-
 λονικελούμηνον, παύλον ἐκείνου. ἢ δὲ αὐτὴν λέλη-
 δε. ἐν τύχοντες ἀπὸ τῶν ἐπιβλῶν, πάντα ἕως δε-
 ταῦτα. τὰ ὡς δὲ τῆς ἀπολυθείας ἐχόμεθα. ἢ ὅσοι πα-
 μὴν πρὸς τὸν ἰνδὸν ἔκινον. οὐδὲν ἀπὸ τὸν πρὸ αὐτοῦ γέ-
 νη μὴν. ἀλλὰ πάντα τὸν θῦτα κλητῶν. μετὰ πολλῶν
 οἰκονομῶν τῆς προνοίας, ἐκείνου διὰ τῆς χάρι-
 τος αὐτοῦ. ὅ μὴν ἔφησεν διὰ τὴν ἄρετήν αὐτοῦ κλη-
 μῆναι αὐτόν. σκεῖλος γὰρ ἐν λογίῃ μοι ἐστὶ. πρὸς τὸν
 ἀναγίνεσκεν. τῶν βασανιστῶν ὀνομασμένον ἐν τῶν ὁμῶν
 θῦν ἢ βασίλειον. τούτῳ ἐστιν. ἰσχυρὸς διακονῆσαι ἢ ἔργον
 αὐτὸν ἐξαιμέγα. ἐ ταύτην τὴν αἰτίαν τῆς κληθείας
 τῆς θῦσι. αὐτὸς δὲ πᾶν ταχὺ τῆς χάριτος ἐκείνου φη-
 σὶ πάν. ἐ τῆς φιλαίας αὐτοῦ τῆς ἀφάτου, οὐ τῶν
 λέγων ἀγγέλιον. ὅτι ἰσχυρὸς ἦμην. οὐχ ὅτι ἐπι-
 τῆδος. ἀλλὰ ἵνα ἐμοὶ ἀνδύηται τὴν πᾶσαν μα-
 κροθυμίαν. πρὸς ὑποτιμωσὶν τῶν κλητῶν πᾶσα
 ἐπᾶντα. ἢ ἕως ἐκείνου. ἢ δὲ τῶν πρὸς τὸν φροσῶν
 ὑποβολῶν, διατῶν τῶν φησὶν ἢ λέγειν, ἢ ἡμῶν
 δὲ ἀπογῶν. ὡς τῶν πάντων ἀνῶν κλητῶν, φιλαν-
 ἀπολελευκός. τούτῳ γὰρ δὲ. ὡς ἔπειν. ἢ ἵνα ἐ-
 ἐμοὶ ἀνδύηται τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑ-
 πὸ τιμωσὶν τῶν κλητῶν πᾶσα ἐπᾶντα. ἀπο-
 κλητῶν τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ ἐμοὶ. ἀγαθὸν δὲ φησὶν ὅτι
 οὐδὲ γίνωσκον ἵον, ἢ ἡ ὁπῶν. οὐδὲ τὸν πᾶν, ἢ
 μὲν ὅτι, ἢ ἵνα ἐκείνου ἢ ἰσχυρὸς ἀποκαλύψαι.

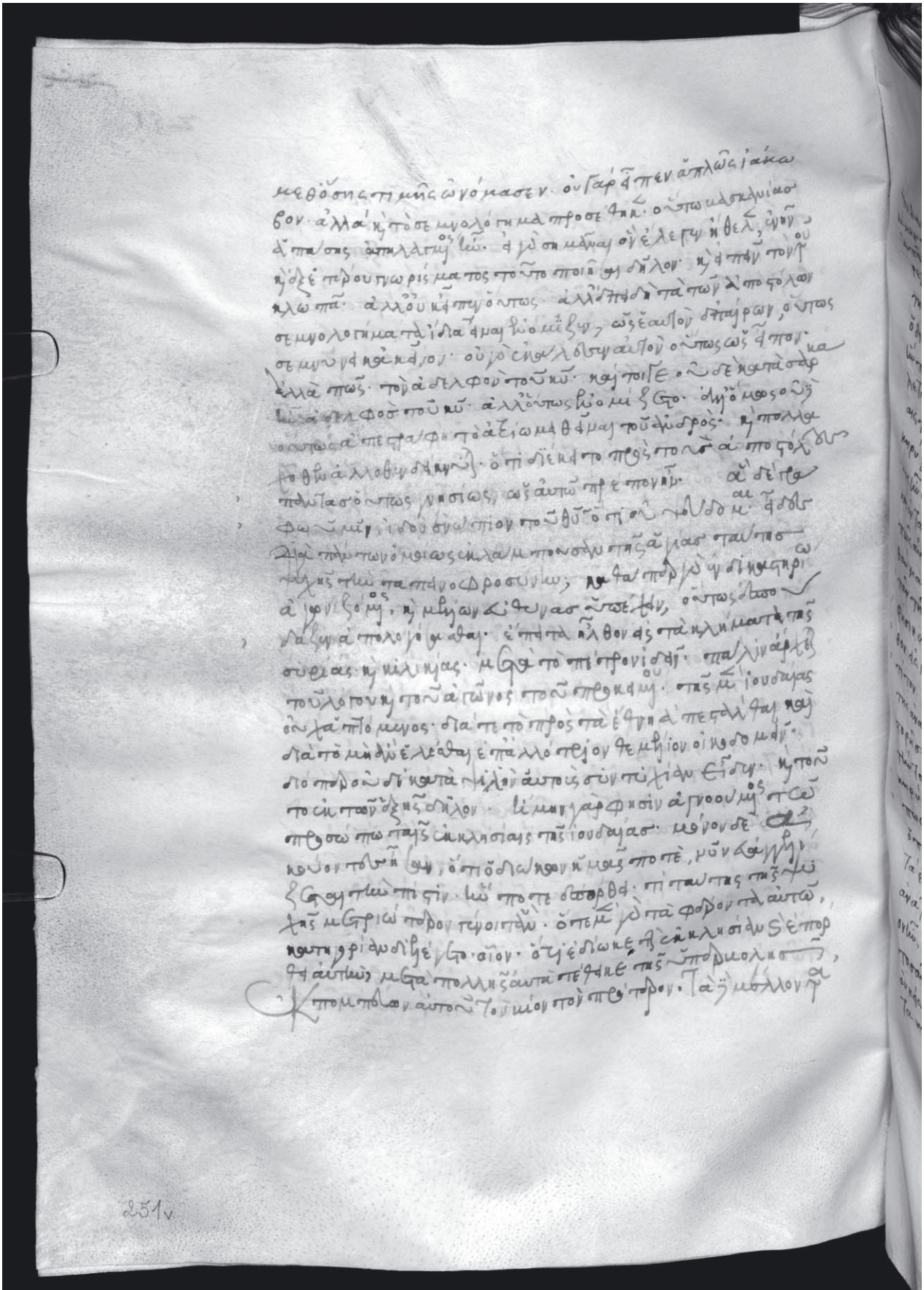

Abb. 2: Vind. theol. gr. 75 (Ioannes Chrysostomos), f. 251v: «Michael Apostoles» (Z. 1–2) und Hand B (ab Z. 2).
 © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

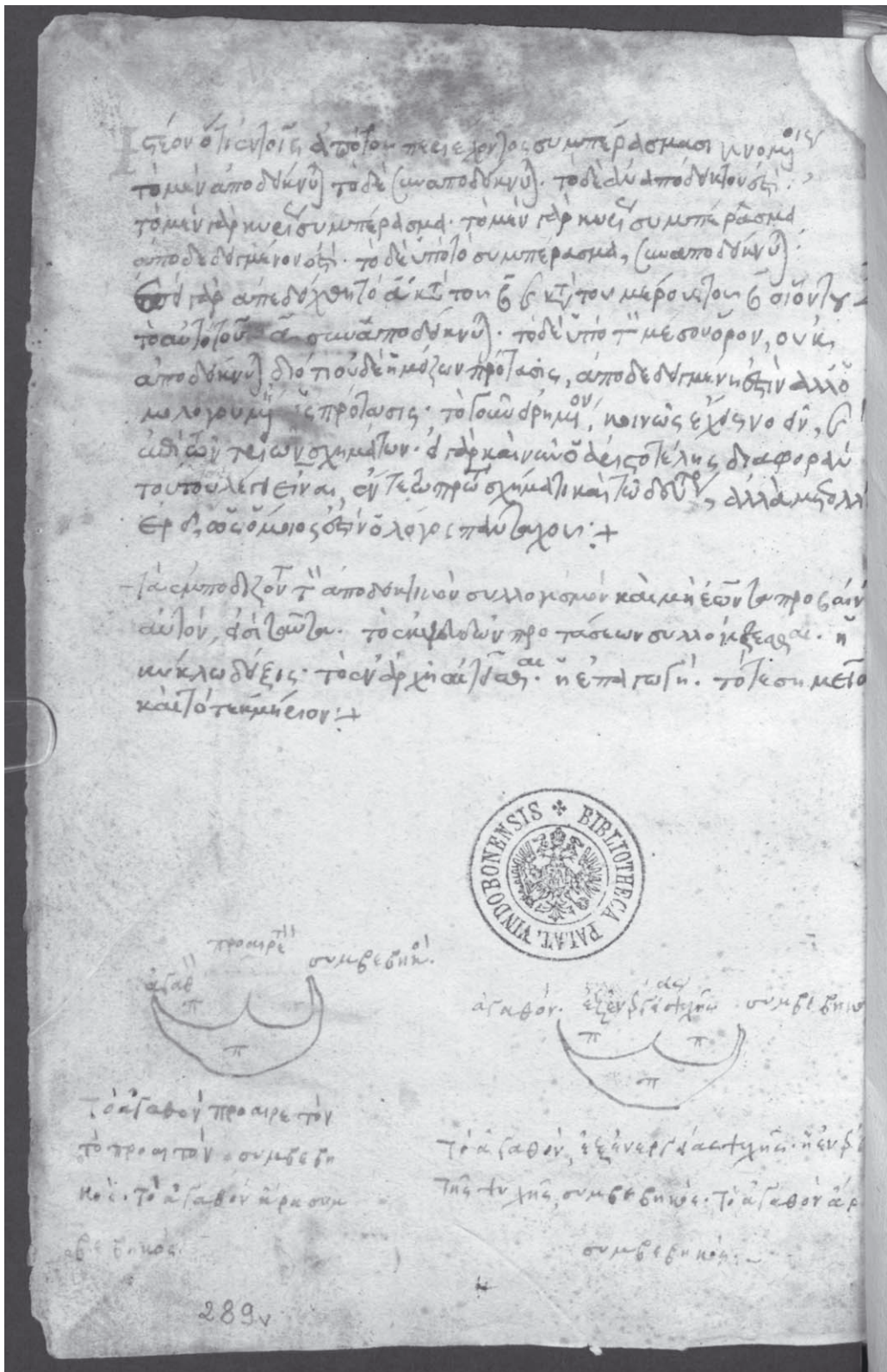

Abb. 4: Vind. phil. gr. 238 (rhetorische Sammelhandschrift), f. 289v: «Michael Apostoles» (untere Hälfte). © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

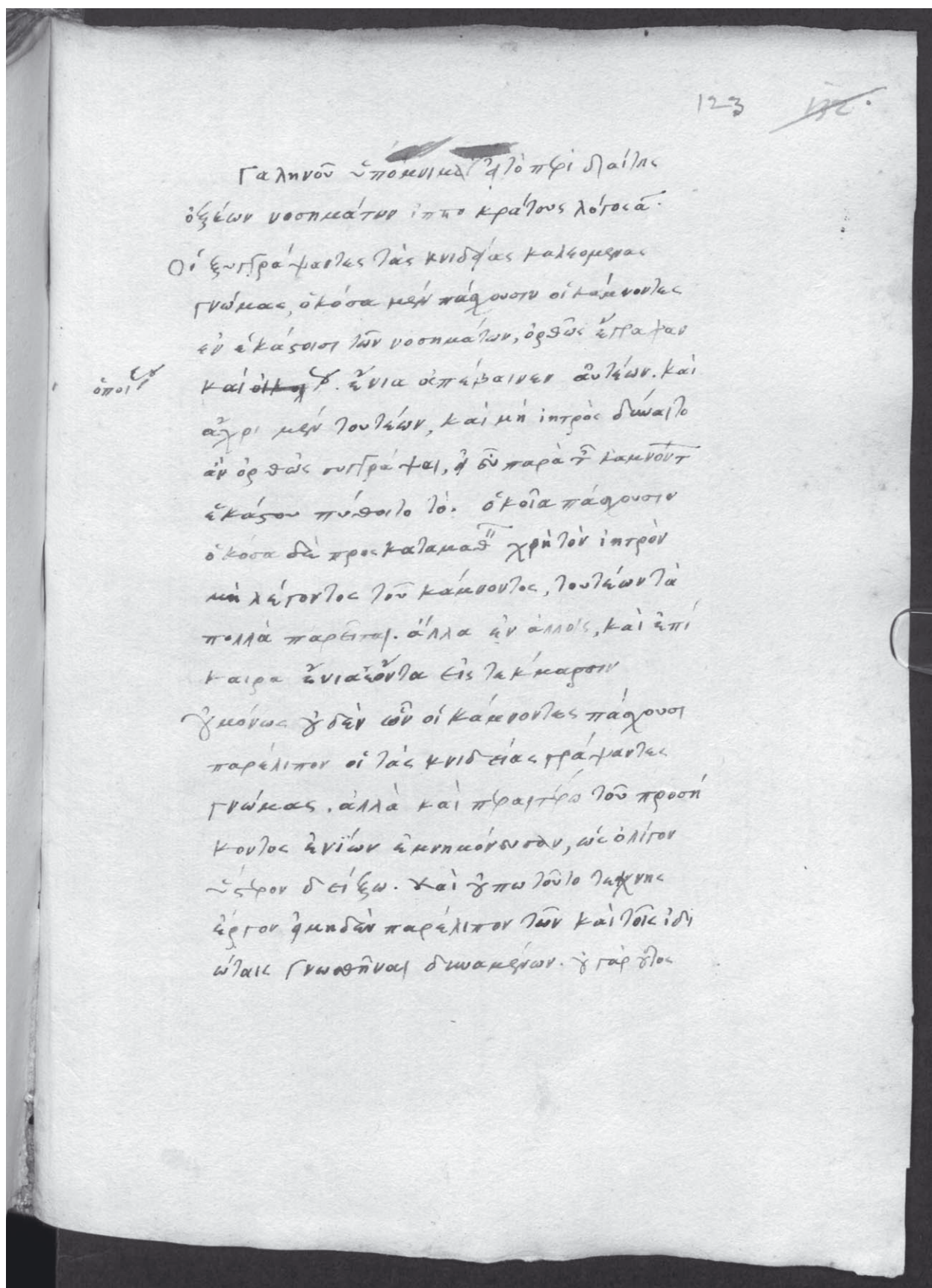

Abb. 5: Vind. phil. gr. 208 (Galen), f. 123': sehr ähnlich dem 'Anonymus Harvardianus'.

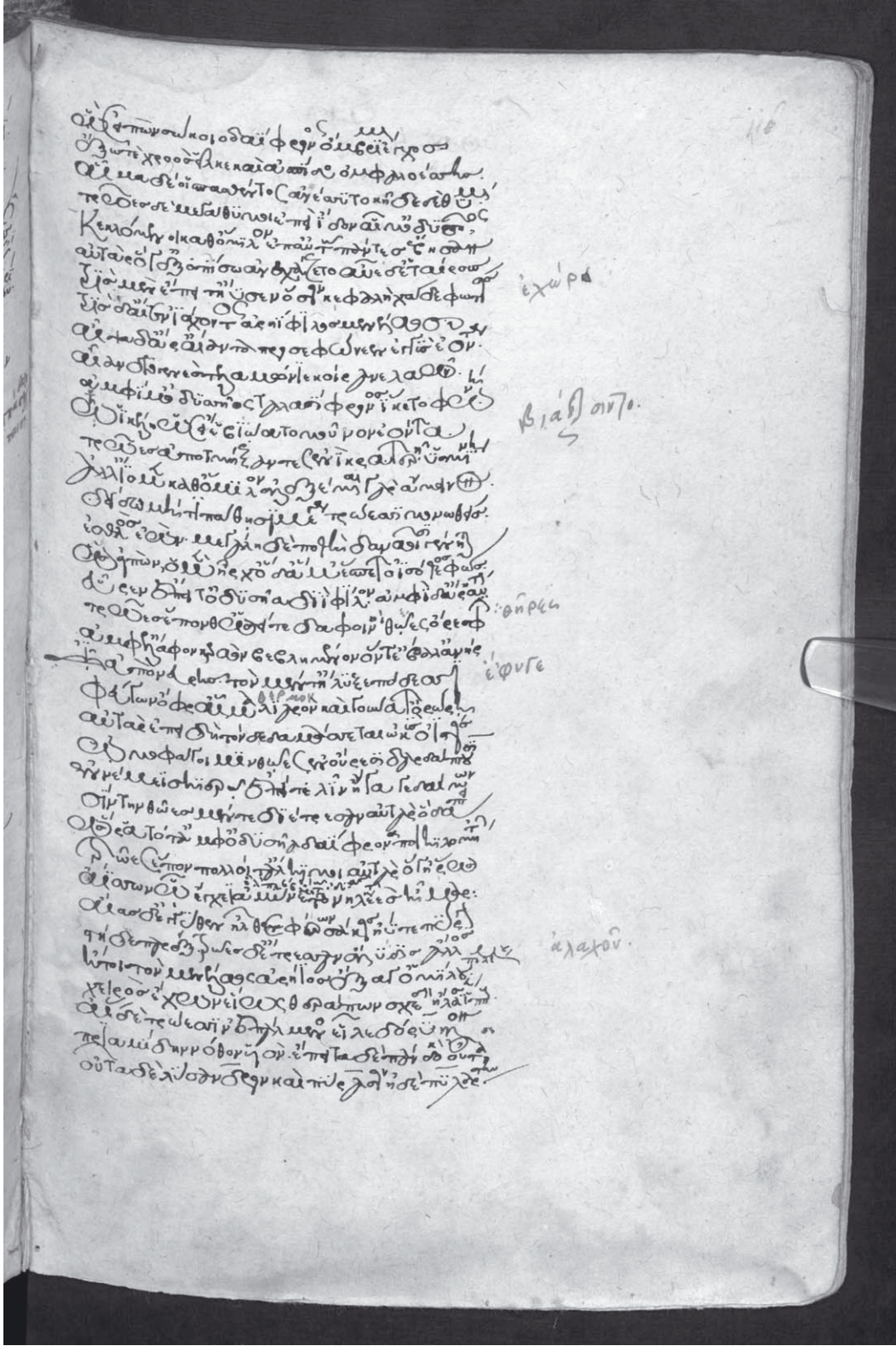

Abb. 7: Vind. phil. gr. 117 (Homer), f. 116r: ältere Haupthand (um 1300), Marginalien von «Michael Apostoles».
 © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

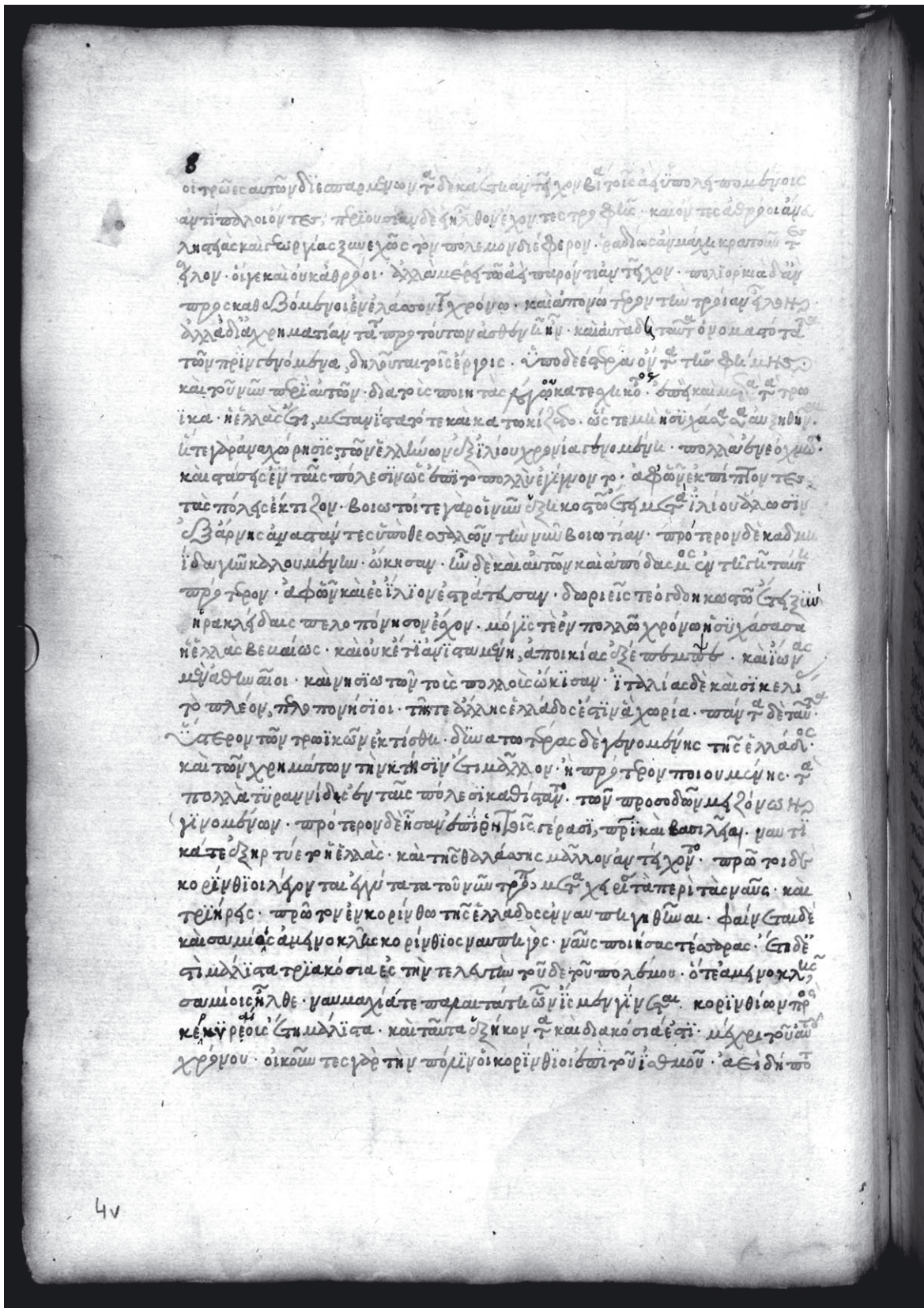

Abb. 8: Vind. suppl. gr. 44 (Thukydides), f. 4^v: anonymen Mitarbeiter des Georgios Tribizias.
© 2013 Österreichische Nationalbibliothek

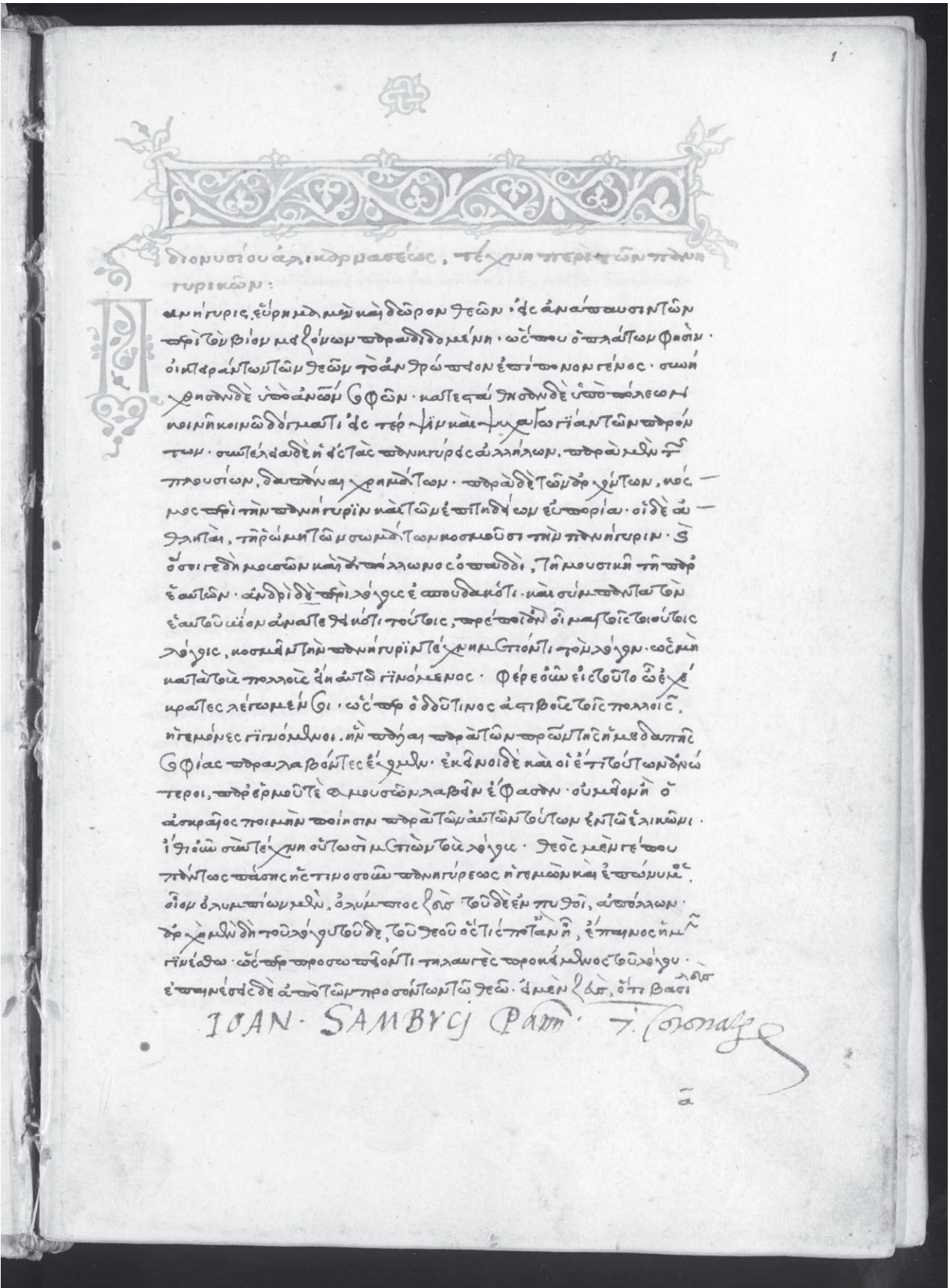

Abb. 9: Vind. phil. gr. 60 (rhetorische Sammelhandschrift), f. 1r: «Georgios Tribizias». © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

ἦμος δ' ἠέλιος κατέδυ ἢ ἀπὸ κρυφῆς ἕλθῃ,
 δὲ πότε ποὶ μύθη μιν ἀπὸ ῥέγμινι θάλασσης.
 ἦμος δ' ἠριγύνθη φωνὴ ῥοδῶδακτύλος ἦώς,
 ἢ τότε τῶν ἡτάρῳσιν ἀποτρύων ἀκίχασσῃ,
 αὐτοῖς τὰ μβαλῆνθ, ἀνατῆ πρυμνήσια λυαῖ.
 οἱ δ' αἰψὸς βανον, ἢ ἀπὸ κληῖσι κέδρον.
 ἕξις δ' ἐζόμῃ παλιῶ ἀχάτυπτον ῥατμισῖ.
 ἐνθὸν δὲ προτέρω πηλόμην, ἀκχέμῃ ἦτορ,
 ἄσμη ἀθανάτοιο, φίλοισ ἰχέσαντας ἡτάρους :

ἢ πρὸς αἰόλον ἀρεῖν ὅθι ἔχθ. ἢ ὅτι παρ' αἰόλον τρεῖς ἀεὶ
 ἐγὼ σκαλ' ἀεδελύσση λαβῶν, εἰς ἰθάκην ἐπέλεον. ὅπως τε
 πλεῖστον ῥῆ' ἰθάκης παρ' ἑλίου. ἐγὼ σκαλ' ἔδ' ὅδ' ἄσπεδ' ἡτάρων ὁσση.
 οἱ ἡτάρῳσι γόν' αἰσθῆ λυῶσσηται, τὸς ἀέμους ἐξελεθῆν ἐποίησση.
 ὅπως τε ἐκείθην αἰσθῆ ἰεῖ αἰόλον ἀρεῖν. ἢ ὡς παρ' αἰόλον ἀρεῖν
 περὶ φθῆς. εἰς λευροῖνας ἀρεῖν. καὶ ὡς αἰὲν λευροῖνας
 ἐγὼ δὲ λαὸν ἡσ σιωπῆσι ἡσ φθῆραντων. ὅδ' ἄσπεδ' σιωπῆ μὴ ἀφῆ.
 εἰς ἡρῆν ἀρεῖν. ἐγὼ σκαλ' ἐγὼ σκαλ' αἰσθῆ ἡσ φθῆραντων. ἢ ὡς φθῆραντων
 τὸ ὅδ' ἄσπεδ' ἐγὼ σκαλ' ἐγὼ σκαλ' αἰσθῆ ἡσ φθῆραντων. ἢ ὡς φθῆραντων
 ἡσ φθῆραντων. τὸ ὅδ' ἄσπεδ' ὡς ἡρῆν ἀρεῖν. ἢ ὡς φθῆραντων
 σῆχον διατρίψαντων, τὸ πρὸς τὸ ἰεῖ αἰόλον ἀρεῖν ἐπὶ μὲν ἡσ φθῆραντων.

κ

ἰοχίλω δ' ἔς νῆσον ἀφικόμεθ'. αἴδ' ἔναι μιν
 αἰόλος ἱπποτάσσης φίλος ἀθανάτοισ θεοῖσι,
 πλωτῶ ἀγίγνησω. πῶσση δὲ τὲ μὴν πρὶ τῶχος
 χέλιον ἀρρηκτον. χιανὴ δ' αἰσθῆ ἡσ φθῆραντων.
 τοῦ, ἢ δὲ σκαλ' ἐγὼ σκαλ' ἀνὶ μεγάροισ βαλασπῖ,
 ἐξ μὲν θύγατρες, ἐξ δ' ἡσ φθῆραντων ἡσ φθῆραντων.

κηδεσκού· καὶ κτήματ' ἔδδον· βιοῶν γὰρ τε παῖδων·
 ὡς δ' αὖτε προσέειπε πρὶ φροντιστῶν ἐλπίσων·
 μάϊα φίλων, μαρτυροῦσθε θεοὶ θεῶν· οἵ τε δὲ ἴων ἀπὸ
 ἄφρονων παῖδων, καὶ ἐπιφρονῶν ἀπὸ μάλ' ἐόντων·
 καὶ τεχνισθῶν ὁμῶν σωφροσύνης ἐπέκησαν·
 οἳ σὲ πρὶ ἐβλάψαν· πρὶν δὲ φρασάσιν ἡδῶν·
 τί ποτε μελὸν βλάψω, πολλοῦ περ θεὰ θυμὸν ἔχουσαν·
 ταῦτα παρεξερρόωσα, καὶ ὅζ' ὑποῦ μᾶλλον γένοιτο·
 ἡ δὲ βία, ὅς μ' ἐπέδρασε φίλων ἐλεφάρων ἀμφικαλύψας·
 οὐ γὰρ παρωροῖόνδε κατέδρανον, ἐξ οὗ ὀδυσσεύς,
 ὅς γε τ' ἐποφόμβρος κακοῖσι μὲν οὐκ ὀνομαστήν·
 ἀλλ' ἄγε μὴ καταβῆθι· καὶ αἴψ' ἐρχέσθαι μέγαρόνδε·
 εἰ γὰρ τίς μᾶλλον γε γυναικῶν, αἵ μοι ἔασσι
 ταῦτ' ἐλθούσ' ἡγήσασθαι καὶ ἐξ ὑποῦ ἀμείψασθαι
 ὧς κε τάχα στυγερῶς μιν ἐγὼν ἀσπείψω μεμνῆρ' ἔειπαι·
 αὐτὶς ἔσσο μέγαρον· σὲ δὲ τοῦτο γένησθαι ὀνήσει·
 ὡς δ' αὖτε προσέειπε φίλον τροφὸς ἑυρύκλεια·
 οὐ τί σε λωβᾶω τέκνον φίλον, ἀλλ' ἔτυμόν τοι
 ἦλθ' ὀδυσσεύς, καὶ οἶκοι καμῆται ὡς ἀφ' ὀρέας,
 ὅζ' εἶμος, τοῦ πάντες ἀτίμων ἐν μεγάροισι·
 τηλέμαχος δ' ἄρα μιν παύλαι ἡδὲ ἐν ἐύδον ἐόντων·
 ἀλλὰ σωφροσύνησιν ἠμῶν πατρὸς ἔκαθεν,
 ὄφ' ἀνδρῶν τίσαιτο βίην ἕσπερ ἡμῶν ἠμοροῦντων·
 ὡς ἔφαθ' ἡδ' ἐχάρη· καὶ ἀπὸ λέκτροιο βορρῶν,
 γέ μιν περὶ πλέχθη· βλεφάρων δ' ἀπὸ δάκρυον ἦεν·
 καὶ μιν φρονήσασσά τε αὖτε ῥόψεται προσκύνει·
 εἰ δ' ἄγε δή μοι μάϊα φίλην μημερτῶσ' ἐπίσπασσ·
 εἰ ἔτρουθ' ἡδ' οἶκοι καμῆται ὡς ἀφ' ὀρέας·

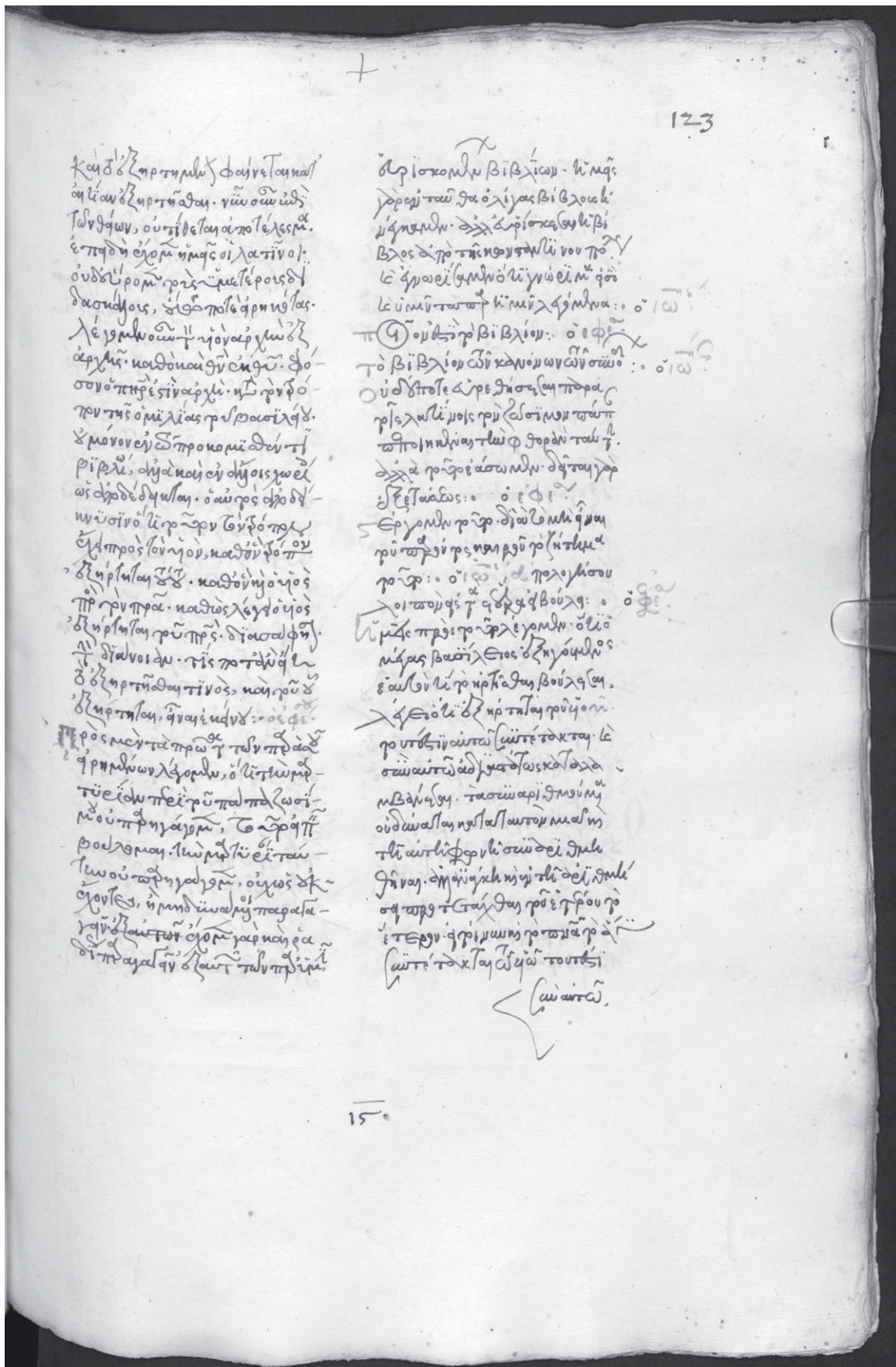

Abb. 15: Vind. hist. gr. 14 (Konzilsakten Ferrara – Florenz), f. 123r: «Paulos» (1. Kolumne) und Manuel Gregoropulos (2. Kolumne). © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

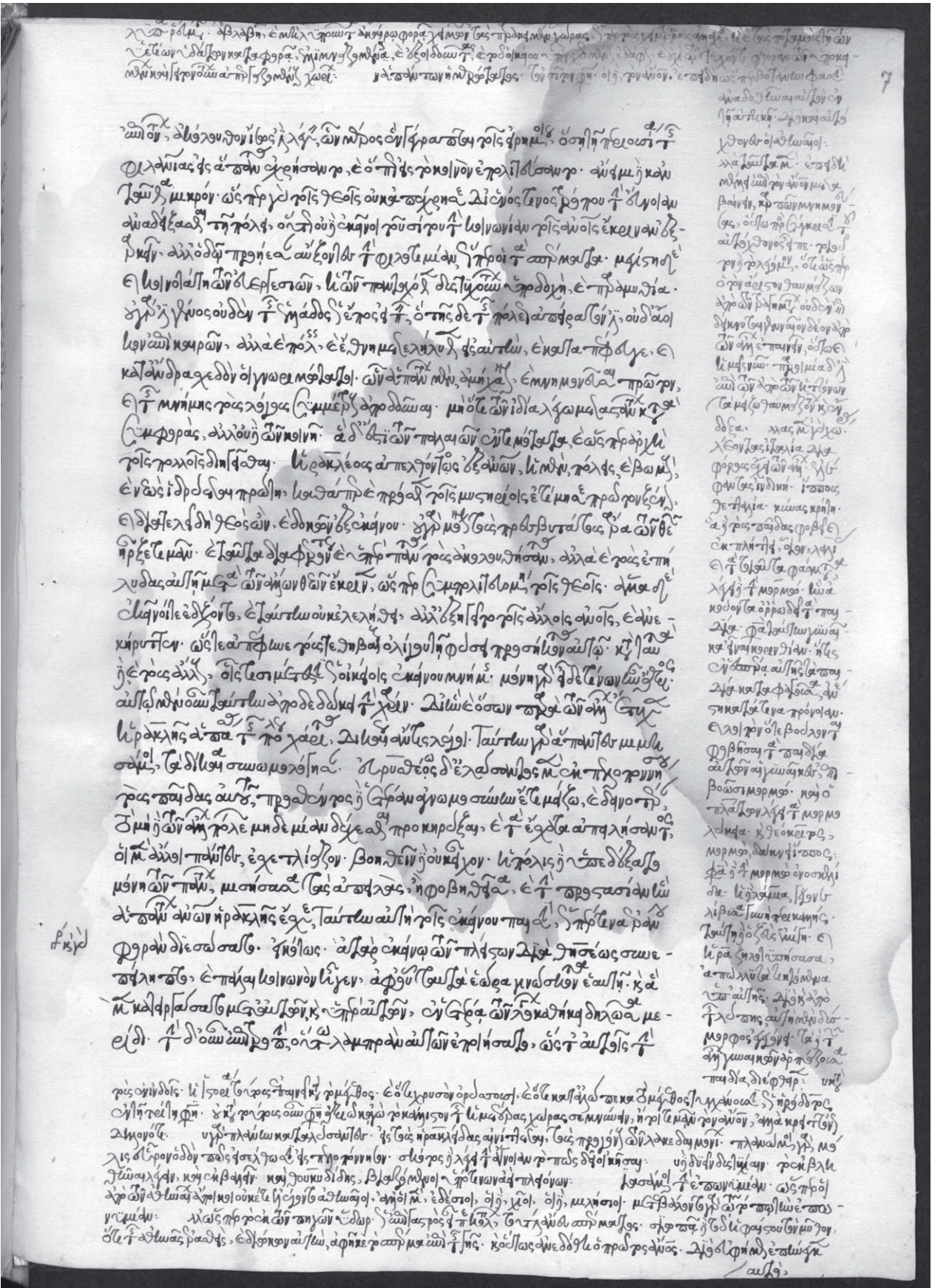

Abb. 16: Vind. phil. gr. 33 (Ailius Aristeides), f. 7r: «Ioannes Gregoropulos».
 © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

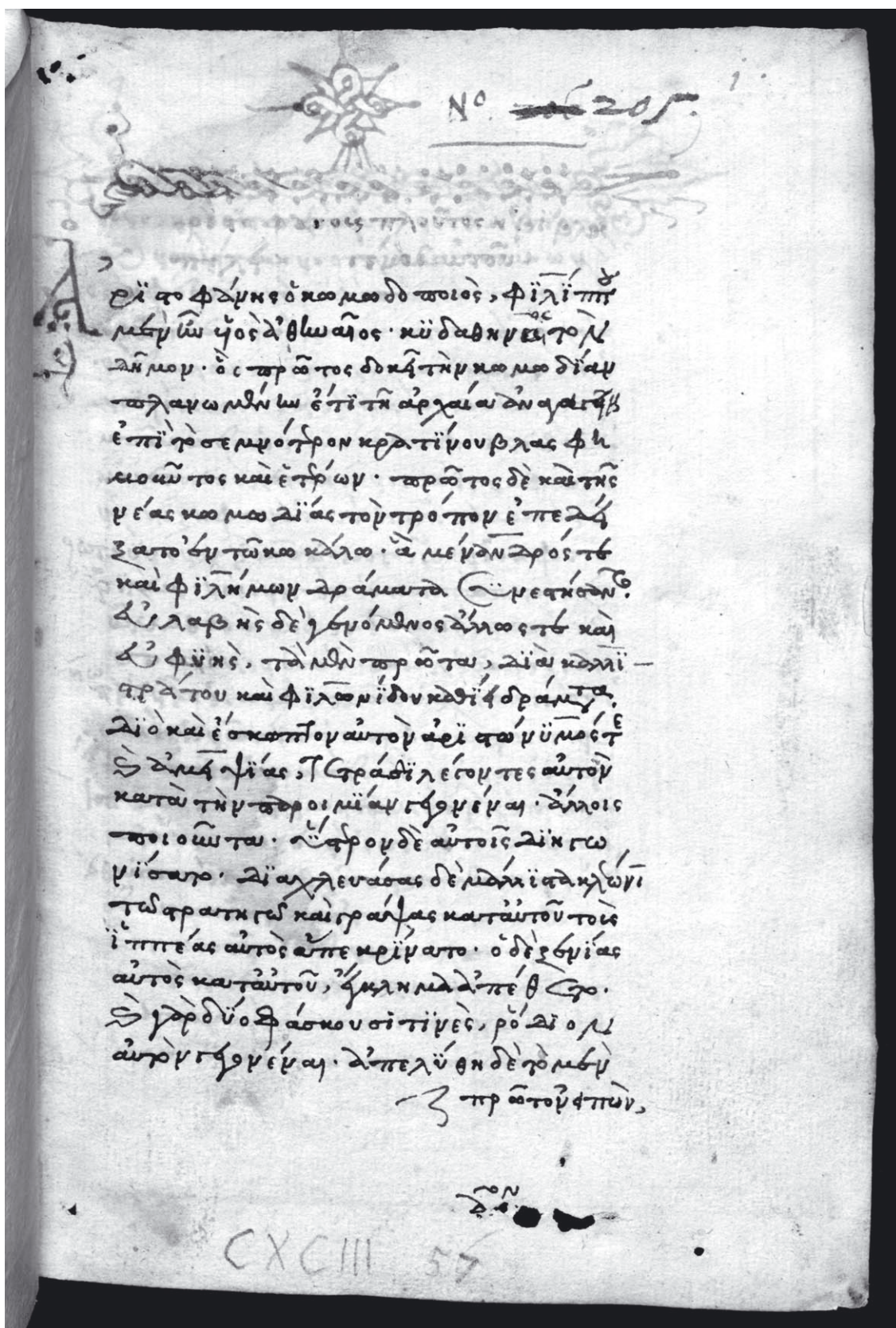

Abb. 19: Vind. phil. gr. 193 (Aristophanes), f. 1r: «Georgios Kalophrenas».
 © 2013 Österreichische Nationalbibliothek

